

ПОЕТ, ВОЇН, ПАТРІОТ

Рева Л.Г. Платон Микитович Воронько. 1913–1988. До 100-ліття від дня народження: Монографія – К.: Альтерпрес, 2014. – 204 с.

Платон Воронько – український поет ХХ ст., у якому він народився, жив і пішов із життя. Це було століття, якого ще не знала історія, століття численних революцій та переворотів, двох світових воєн, великих звершень і втрат. І великих ілюзій, що дорого коштували людству, обернувшись глобальними соціальними катастрофами, тоталітарними державними утвореннями, які намагалися досягти світового панування. Людей знищували й калічили не лише фізично, а й травмували і вбивали їхні душі.

Чи можна в такому столітті зберегтися поету? Відбутися саме як поет? Життя і творчість П. Воронька свідчить, що покликання сильніше за “вказівки партії та уряду”. Так, він віддав данину комуністичній утопії, але робив це щиро, ніколи не був конформістом, а у спогадах про П. Воронька найчастіше згадується його палка любов до України. Тіло й душу поета було загартовано в полум’ї великої війни, і його спадщина має не лише історико-літературну, а й загальнолюдську цінність.

У монографії подана цілісна картина життєствердної самобутньої творчості П. Воронька. Л. Рева дослідила біографію поета, визначивши духовний ланцюжок від діда (сліпого від народження народного лірника) та батька, який складав пісні про тяжке селянське життя та панську “ласку”, до сина (українського поета-патріота, захисника рідної землі). Партизан-ковпаковець, він став найвідомішим співцем партизанського руху в роки Великої Вітчизняної війни (цій темі присвячений окремий розділ монографії).

Авторка ретельно проаналізувала особливості поезики П. Воронька, що формувалася у творчому освоєнні фольклорних традицій, художнього світу Т. Шевченка, І. Франка та Лесі Українки, видатних поетів-сучасників П. Тичини та М. Рильського. Утім саме героїчна біографія поета, як зауважує дослідниця, стала “одним із найсильніших потужних джерел його творчості”. Про будні війни П. Воронько розповідає із притаманним

йому художнім лаконізмом, що дає змогу йому сказати й показати більше, оскільки ця авторська стриманість, відсутність каскадів епітетів і метафор, цілком відповідає об’єкту зображення – суворому часу. А крізь сучасні героїчні події просвічує героїчне минуле, Україна знову кличе “своїх чорнобрових” козаків “в запорізькій блискучій броні”.

Л. Рева простежує еволюцію творчості П. Воронька від збірки до збірки, зосереджуючись на визначних етапах, художніх досягненнях, акцентуючи широту тематичних пошуків та жанрового діапазону. Поет втілював свої епічні замисли, писав різножанрові ліричні твори – від філософських поезій до гумористичних мініатюр. У його пізній ліриці та поемах, як показує дослідниця, переважає соціально-філософська та морально-етична проблематика. Тема пам’яті, художнє втілення духовного досвіду фронтового покоління, як і раніше, посідають найважливіше місце у творчих пошуках поета, посилюється мотив відходу покоління героїв, з ним пов’язане гріке відчуття плину часу. У вірші 1975 р. “Ідуть ветерани” присутній образ, який важко забути: “Ідуть вони – чуприни, мов туман... / Колона рідшає тепер із кожним роком”.

На наш погляд, особливо цінне спостереження дослідниці щодо значення символів, місця психологізованого пейзажу та інтертексту в останніх збірках поета.

Кращі поезії П. Воронька живі й сьогодні, лунають пісні, створені за його віршами. І ґрунтовна монографія Л. Реви свідчить, що слово поета приречене на довголіття.

Отримано 25 грудня 2014 р.

Ігор Лосієвський
м. Харків

